

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio XV. De sortilegiorum qualificatione: siue quæ hæreticalia, quæ
non?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

rem, eamque, reus merebatur, poterit tam infligere. Contra quoque nimis leniter castigatum à curia Ecclesiastica, poterit seuerius, etiam ad mortem, damnare iudex secularis *a*. Neque tunc cēsetur bis pro eodem crimine puniri, sed vtraque punitio pro eadē vna continuata habetur: & quia in atroci crimine versamur, & cui expiando vix vlla supplicia sufficiant; parum hic necessaria est distinctio Marantæ. *b* Sed hæc sufficiant: formulam absolutionis pete à Sprengero *d. q. 20.*

SECTIO XV.

De sortilegiorum qualificatione: siue qua hæreticalia, qua non?

PP. **P**ost absolutionem, tractandū de condemnatione, sed quia congrua delicti pœna de *c. de*: à delicti qualitate, hæc necessario lectio præmittenda fuit: non ratione Lamiarum seu Strigum, quarum crimen semper cum hæreti coniunctum est, vt docet experientia: sed ratione quorundam Sortilegiorum minus atrocium, & in quibus pactum solummodo tacitum reperitur. procedamus per breuia axiomata.

Axioma primum, Sortilegia hæretica dicuntur omnia in quibus demon inuocatur ad faciendum, vel indicandum ea, quæ vel facere non potest. hoc est certum *c.* quia hæreticum est illum credere posse facere vel scire, quæ neque scire neque facere potest: sed Deo sunt reseruata. Dixi hæretica non hæreticalia. nam hæreticale significat tam quod sapit hæresim, quam quod hæreticum est & quia has duas significationes multi *d* non bene distinxerunt, ideo etiam errarunt in hac materia prima ergo hæc non tantum sapiunt hæresim, vt illivolunt: sed

A vere sunt hæretica facta, non dico sunt hæreses, (nam hæ ab intellectu pendēt, & hæresis est intellectus error) sed dico facta hæretica. sicut enim propositio hæretica est, ipsa enunciatio falsa Catholicæ veritati contraria: sic etiam factum est hæreticum, quod Catholicæ veritati repugnat nõ formaliter, sed quasi materialiter, quia est materia circa quam intellectu saberrans versatur in hæretico errore: & ad factum hæreticum sufficit id quod facit esse huiusmodi, vt si quis remita se habere pertinaciter contenderet, is vere hæreticus esset. verbi gratia, rebaptizat quis aliquem, factum est hæreticum, quia qui tenet posse rebaptizari, est hæreticus. ad factū sapiens hæresim sufficit: vt qui hoc assereret fieri posse, quod ficit, eius propositio vere diceretur propositio hæresim sapere, non tamē vere diceretur esse propositio hæretica. v. g. si quis sacramentalia miseret vsibus profanis, circa pactum expressum vel inuocationem expressam dæmonis: faceret factum sapiens hæresim, quia si diceret hoc fieri oportere seu licere, hæc assertio saperet hæresim. Ex his puto pendere decisionem cōtrouersie inter Barbat. & alios Iuriscōsultos, de ijs qui dæmonem inuocant ad cognoscendum seu faciendum ea quæ ipse facere vel cognoscere potest, à Deo non impeditus: v. g. vt reuelet furta commissa, vt in amorem carnalem inducat. Quoad hæc enim Barbat. *e* censuit, horum cognitionem pertinere ad inquisitores fidei, & ea sapere hæresim manifestam. Sed alij Barbatiam reprehendunt, & cum Oldrado volunt hæc non pertinere ad inquisitorū cognitionem, neque esse hæreticalia *f.* & in hac re inueniuntur Parisiensi apud Paponum arresta contraria. Sed pro Barbatia faciunt Theologi Spineus &

Cccc

Pegno

e conf. 55. lib. 1.
f Oldrad. conf. 210.
Tiraq. de con. caus. 4. n. 3. Gem. in. con. 4. Alber. rub. de hæ. et. afflic. sup. const. Neapol. Clarus §. hæresis. au. 25. & Farin. q. 20. Papo. li. 12. tit. 3. art. 1. & 2.

g Pegna
in direct.
q. 42. cō-
men. 67.
Epin. A.
polog. 4.
contra l'ē
zinni. ca.
vlt. bene
ad probā

Pegna. g Inprimis, pertinere etiā ad In-
quisitiones cognitionem, dubitari ne-
quit, cum crimen sit mixtum. Deinde
non esse crimen hæreticū (nisi quid ali-
ud accedat) nec sapiens manifestam
hæresim, id quoque puto, si dæsit dæ-
monis inuocatio expressa: sapere tamē
hæresim non manifestam crediderim,
quādo consultitur dæmō siue maleficus
diuinator de rebus amissis: licet enim
dæmon norit, ipsum tamen consulere
sapi hæresim, occultam saltem. idem
dicendum in philtris, quibus Magici
characteres, & superstitionia alia pactū
occultum habentia, admiscuntur: sed
quo ad amatoria ex philtris merè natu-
ralibus, citra superstitionē exhibita,
putarim ea non sapere hæresim: quare
& iudicem diligenter inspicere, & con-
siderare hæc debere. Illud non dubi-
to hæresim saltem sapere, nisi potius
verè hæretici sint, Magos illos, qui cre-
dunt quod solent iactare se vnitos spi-
ritui, siue præditos spiritu quodam ex-
cellenti seu potenti, cuius efficacitate
possint cogitationes aliorū scire (quod
soli Deo reseruatū) & occulta diui-
nare, & alium ad aliquid imaginandū,
vt loquuntur, necessitate, aliaque mi-
randa, supra hominum communem
potentiam facere. Quos etsi negent,
necesse est vel illa non posse præstare,
& tantum fingere, vel si credunt ista
& faciunt, vere Magos esse, & tales qua-
les dixi, pactum cum dæmone habentes.
De his sapienter scriptum à Card-
nali Cusano libro tertio de doctā ignorantia
capite vndecimo. Non illa phantastica
(nempe vnio) Magorum qui hominem
ad quandam naturam spirituum influ-
entialium sibi coniecturalium, quibus-
dam operationibus mediante fide
(hanc intelligo fiduciam quam Magi semper
exigunt) adscendere dicunt: vt in virtu-
te spirituum talium, quibus per fidem

A vniuntur (hoc est per promissam eū fide-
litatem & patientiam) plura & singula-
ria mirabilia, aut in igne, aut in aqua,
aut scientijs harmonicis, apparentijs
transmutationum, manifestatione oc-
cultorum & similibus efficiant. Mani-
festum est enim in his omnibus sedu-
ctionem esse, & recessum à via & veri-
tate. Propter quod tales ad fœdera &
pacta vnitatis, cum malignis spiritibus
taliter astringuntur, vt id quod sub fi-
de credunt, opere ostendant in thurifi-
cationibus & adorationibus, Deo tan-
tum debitis; quæ spiritibus, quasi po-
tentibus implere petita, & de vocali-
bus, istis mediantibus, magna cum ob-
seruantia & veneratione impendant.
Consequuntur aliquando per fidem
(intellige (per) non vt causam poni, sed
poni pro (iuxta) nam error esset credere
quod fiducia illa magorum sit eff. ax) ipsa
C caduca petita, vniti sic spiritui; cui et-
iam, à Christo eternaliter diuisi, in sup-
plicijs adhærebunt. *Ihacenus ille.* Quan-
do autem dubium est, sintne hæresim
sapientia, neque sortilegia: non perti-
ner ad inquisiteorem iudicare aut co-
gnoscere sintne talia vel non; (verum
hoc pertinet ad Theologos qualifica-
tores:) sed postquam constat ea sape-
re hæresim, dubitatur vero tantum an
sapiant manifestam: possunt de illa
D qualitate cognoscere, & pronunciare
se iudices esse. Qualitatem vero ho-
rum factorum puto desumendam à cir-
cumstantijs & actibus, seu rebus quæ
admiscuntur.

2. Axio. Quacumque sunt sortile-
gia à sortilegijs habentibus pactum expres-
sum: sunt respectu operantis sapientia
hæresim. etiam circa res quas dæmon co-
gnoscere vel facere potest: respectu vero
operis duntaxat, si sint circa res quas dæ-
mon cognoscere nec facere ei. Ratio, quia
E primo casu, propter secdus illud, ope-

rans

rans est hæreticus : secundo casu tunc tantum factū ipsum sapit hæresim. Sed quoad non habentes pactum expressum.

Dico tertio. Si qui sortilegio Deum abnegent, vel adhibeant sortilegio hostias sacras, vel aliud sacramentum aut etiam sacramentalia, immo vel reliquias vel agnos Dei, vel alias res Ecclesiastico ritu benedictas & sacratas: vehementer sunt suspecti de hæresi. Ratio quia tales significant se credere huiusmodi adhibita vim habere ad maleficiorum operationem. Et de hac crudelitate debent examinari, & si nolint respondere, possunt desuper torqueri; & si non fateantur, vt vehementer suspecti debent abiurare.

Dico quarto, si qui baptizent imagines ex qualibet materia, vel rebaptizent pueros: hoc ipso vel hæc hæretici sunt, si putant formam vel materiam baptismi aliā esse posse, ab ea quam Christus instituit: vel sunt vehementer suspecti, etiamsi negent se hoc credere. Quia tales auctura natura sua præ se ferunt aliquid quod est hæresis manifesta. Nec inuenio Grillan. q. 3. n. 6. contrarium sensisse, vt illi Farinac impingit. Idem dicendum de consecratione & baptismo librorum. Nam magi libros suos, vt vim energeticam accipiant (sic falluntur) curant Benedici per Sacerdotem aliquē, habentem stolam in collo, & aqua benedicta cum aspergillo ex herba hypericantis eos aspergentem, simulq; profantem, ego te baptizo in nomine Pat. &c. & interea alia manu sacerdos tenet cereum benedictum, postea ponit libros sub mappa altaris certo loco, idque tribus certis diebus, quorum vltimo in modum crucis fascia ligat librū & recludit in loco puro & abdito. hoc falsi magi Mantenses parisi. 1586. mente Nouemb. teste Crespeto disc. 12.

A Dico 5. si ad res quas potest demon facere, vel cognoscere, sciendas vel efficiendas, misceantur res non sacra, verbi grati hostia non consecrata: etiamsi super eam Sacerdos missam dicat. probabile est non esse sortilegium hæretico, quando fit à non habente expressum pactum c. Putarem tamen distinguendam. nā si iste bene sentiat de prudentia corporis Dominici, & transubstantiatione, & nō præbuit hanc hostiam populo adorandam, sed vere aliam, quā eleuauit, consecrauit: hanc vero accessorie tantū super altare ad magicos effectus posuit: erit tantū suspectus de hæresi: si vero illa alia credidit, tunc aperte foret hæreticus. si vero reuera, nec credidit ista vim aliquam ad effectum magicum habere, non erit suspectus de hæresi, sed extra ordinē puniendus. Hæc ita si de hac eius intentione constet nam quamdiu non constet, mihi quidem videatur de hæresi merito maxime suspectus.

C Dico 6. Quandocumque demon inuocatur per modum sacrificij vel adorationis sapit res manifestam hæresim: quando per modum imperij, non raro idem dicendum. v. g. primo si admisceantur res sacræ d. 2. inuocetur, vt amicus Dei, & ei carus. 3. si putet hoc non esse peccatum, vel saltem non graue. 4. si petat quæ demon præstare nequit, vt suscitare mortuum, animam defuncti repræsentare, arbitrij libertatem cogere ad amandum, &c. vel quæ nequit vt futura contingentia: vel quæ licet contingenter, ea petit doceri certo & infallibiliter. 5. si petat quæ potest dæmō, sed credat eū ea posse etiā Deo nō permittēte: vel petat reuelari præsentia aut præterita, omnino infallibiliter. Immo si reuera reputemus via, quia nobis omnem cum dæmonibus commercium interdictum, quotquot non modo per viam obsecrationis, sed etiam per viā imperijali

c Oldrad. conf. 10. col. 3. Grilland q. 10. n. 13 & qu. 11. n. 19 & 20 Farin. nu. 84.

ADD. sup. citati ver. dico tertio.

e Bernardus Basinus tract. de artib. magicis cōc. 1. & seqq.

Eyme. d. q. 2. & ibi P. comm. 7. Alf. a. Cast. l. 1. de iust. 1. 1. p. 1. Berua. Cu. man. in. 1. n. in qui. stio. ver. Sacramen. tis abuti. Ioan. à. Roias tra. cta. de hæ. res. p. 2. al. lere. 11. n. 167. Far. d. q. 20. n. 87. in 2. e. ditione. sup. Grill. and. q. 10. n. 16. Penna. super Spi. rad. apul. 4. Farina. nu. 87.

Pegna. d. comm. 67. in hoc. vbi dicit. & comm. esse sen. tiam am. i post a. lios Grill. q. 10. d. 4. 20. nu. 11.

f Spineus
L. apolog.
4. & Sima.
Cath. inst
ti. 21. n. 13
& Penna
vb: supra
commen.
58. litt. O
gv. Penna
supra.

QQ
h Fichard
con. 112.
lo. Alihu,
zius ad-
monit. ad
Iud. God.
tra ct. de
lam.

Abb. n. 8
le fortile.
Grill. sup
q. 11. Men
de arbit.
caf. 288. n.
Far. q. 2.
1. 24.
k text. &
D. c. jr.

rij aliquid dæmonibus student obti-
nere, vnde sapiunt hæresim f, illud ta-
men fateor, ipsius suspitionis pondus,
qualitate personarum & alijs circum-
stantijs esse trutinandum g.

SECTIO XVI.

De pæna & supplicio malefi-
corum.

Rogrediamur à leuioribus.
Sed notandum principio,
quosdam I. C. h nimis cre-
dulos VViero Medico & he-
retico, magnam vim facere in distin-
ctione nominum, *venefici, malefici, in-*
cantatoris, strigu, Lamia: quasi vero hoc
iudicium ex nominibus, non gestis
ac facinoribus, sit decidendum constet
iudici de re, nomina contemnat: quæ
rebus subduntur, non res nominibus:
& sic, qui de hac materia veteres noui-
tijq; scripsere rebus ipsis nomina post-
habuere: quod ego hoc tractatu feci
pro iisdem sumens *veneficos, maleficos,*
incantatores, sagas, striges, Lamias. itaque
hac putida diligentia prætermissa, fa-
cta nunc perpendamus.

Quoad peccata fortilegij, quæ hære-
sim non sapiunt, in pæna vtrumq; ius,
ciuile & Canonicum ea conueniunt,
quod iudicis arbitrio permittat: debe-
re tamen iudicæ arbitrio sic vri, vt can-
onibus legibusque se accommodet;
nec eorum præscriptum transiliat te-
mere, videlicet, nisi qualitas facti, con-
ditio personarum, animus delinquen-
tis, scandalum inde exortum similiue
suadeant pænam intendere vel minue-
re: quod idem in mandantibus & con-
sulentibus obseruandum, communi-
ter receptum videtur. Solent autem
iure canonico fortilegi non hæretica-
les (vt vocant) siue sint laici, siue clerici,
& ad quemcumque finem ea fecerint

A in foro pœnitentiæ: puniri pœniten-
tia XI. dierum k: sed cum hodie omnes
pœnitentiæ confessario sint libera,
poterit moderari l. In foro fori, si pu-
blicum crimen: olim imponebatur pu-
blica pœnitentia, quam si detrectarent,
vel non complerent, à communione fi-
delium arcebantur m; hodie sublata il-
la publica pœnitentia, Laicus non hæ-
retica, hæ hæresim sapentia conficiens,
pro prima vice erit excommunicadus
n: si monitus perseuerat, & est vilis per-
sona, publice est fustigandus, vel mitra
chartacea dehonestandus; si honestior
relegandus, vel perpetuo carceri man-
cipandus o: conseqitur autem infamia
hoc crimen, etiamsi nihil horum illi
iudex infligeret p. Hæc certum est pro-
cedere, quando ad malum finem: sed
quid si ad bonum? idem in laicis & cle-
ricis tum obtinet: adhuc esse puniendos,
etiamsi verba sacra admisceantur, vel
cruces, & c. si sint admixta alia, vt cha-
racteres, nomina ignota, & huiusmodi
obseruationes, quas constat nihil per se
habere efficaciam ad finem illum bo-
num q. & tunc pœna est arbitraria.

Quoad clericos; conficiens non hæ-
reticalia, in simplicitate cordis & zelo
bono (v. g. pro inueniendis bonis Ec-
clesiæ subtrahitis) suspenditur à diuinis
& ministerio altaris per annum & vltra
iudicis arbitrio, secundum facti turpi-
tudinem & criminis r qualitatem; si
dolo malo fecisset, deponeretur ab
ordine sacro, omnibus beneficijs pri-
uaretur, & in monasterium perpetuo
detrunderetur: immo & infamis effe-
ctus, tonsurari solet, & in modum stul-
ti decaluari, vestibus ante & retro re-
scissis & decurtatis, & mox degradari,
hoc est perpetuo ab altaris administra-
tione remoueri s. Et quia hac in re mul-
ta & varia (proh dolor) sunt Ecclesia-
sticorum delicta, etiam parochorum

(ad quod

de fortile.
Grill. d. 2.
11. n. 2.
& 9.
Menoch.
supra n. 9.
& 7.
m. c. pro
lectio-
ne & log.
le coste
rat. d. 1.
Sln. v. la
restitio
vt.
n. c. si quis
Epilco-
pus c. ab-
quanti.
1. 6. q. 7.
cap. con-
tra idolo-
rum d. q. 7.
Rom.
lung. 600.
Grillan. d.
q. 11. n. 4.
& 10. Me-
noch. sup.
n. 18.
p. c. 3. 2. q.
8. c. infra-
nis 6. q. 1.
q. Grill. q.
n. 2. q. 2. 7.
4. & 1. 2. 2.
11. n. 8. 14.
1. 2. 3. 4.
& 2. 7. q.
14. n. 4. 7.
q. 17. n. 4.
& 7. & Far-
supra. 30.
7. cap. 2.
de forti-
Grilland.
d. q. 14. n. 7.
s. c. si quis
epil. 2. 6. q.
5. post.
Cil. Me-
Barb. Lat.
supra n.
92.